DOI: 10.31359/2079-6242-2021-42-159
УДК 343.1

***А. А. Донченко*,** аспірант Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

ДО ПИТАННЯ СВОЄЧАСНОСТІ ОКРЕМИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Постановка проблеми. Своєчасність кримінальних процесуальних рішень (далі – КПР) досудового розслідування набуває особливого значення в контексті ефективного виконання завдань кримінального провадження, зокрема, щодо забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура (ст. 2 КПК). З огляду на те, що кримінальна процесуальна діяльність за своєю суттю є безперервним процесом прийняття та реалізації процесуальних рішень, саме від обрання правильного та необхідного моменту їх постановлення компетентними посадовими особами й залежить можливість забезпечення як швидкого та якісного досудового розслідування, так і взагалі вирішення кримінально-правового спору у розумний строк. У науковій літературі обґрунтовано зазначають, що *своєчасність* прийняття рішень, їх законність, обґрунтованість та вмотивованість *визначає рівень ефективності всієї системи кримінальної процесуальної діяльності*[1]. Водночас аналіз правозастосовної практики свідчить про наявність низки проблемних питань у процесі забезпечення своєчасності окремих КПР.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Своєчасність КПР як кримінальна процесуальна категорія фрагментарно висвітлені в юридичній літературі. Окремо можна виділити наукові роботи Ю. П. Аленіна, І. В. Басистої, А. Я. Дубинського, Н. В. Глинської, В. С. Зеленецького, Л. М. Лобойка, В. Т. Маляренка, О. І. Марочкіна, В. Т. Нора, В. О. Попелюшка, П. М. Рабіновича, В. М. Тертишника та ін. Водночас своєчасність окремих видів КПР як самостійний предмет дослідження не потрапляла до орбіти наукових пошуків учених-процесуалістів.

Метою статті є дослідження своєчасності прийняття окремих видів КПР, виявлення та аналіз пов'язаних із цим проблемних питань правозастосовної практики.

Виклад основного матеріалу. За логікою побудови досудове розслідування як одна з центральних стадій кримінального провадження складається із системи етапів. Так, наприклад, Т. М. Барабаш виділяє три етапи досудового розслідування: 1) початковий етап, який пов'язується із моментом внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР); 2) подальший етап досудового розслідування, який розпочинається з моменту повідомлення особі про підозру і завершується згрупуванням такої сукупності доказів, яка б вказувала на можливість прийняття одного з рішень стадії досудового розслідування, визначеного ст. 283 КПК України; 3) завершальний етап, який розпочинається з надання доступу до матеріалів досудового розслідування, відкриття матеріалів сторонами кримінального провадження і закінчується складанням підсумкового рішення органом досудового розслідування[2].

Не вдаючись до оцінки наведеної періодизації досудового розслідування, звернімо увагу, що кожний із цих етапів досудового розслідування характеризується прийняттям певного КПР. Наприклад, для початкового етапу визначальним є рішення про внесення відомостей до ЄРДР; для подальшого етапу характерним є одразу кілька рішень: по-перше, повідомлення про підозру, по-друге, (у випадку не

[1] Аленін Ю П *Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник* (Фенікс, 2012) 138

[2] Барабаш Т М 'Проблемні питання етапності досудового розслідування в кримінальному провадженні України' (2013) 5 Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 115–119 <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2013_5_25>

підтвердження такої підозри або не встановлення особи підозрюваного) рішення про закриття кримінального провадження; щодо завершального етапу, то видається, що визначальним на цьому етапі є складання обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру.

Ураховуючи невеликий обсяг нашої роботи, ми свідомо обмежуємося висвітленням проблем забезпечення своєчасності таких ключових КПР, як повідомлення про підозру та обвинувальний акт.

До питання забезпечення своєчасності повідомлення про підозру. Повідомлення про підозру як кримінальна процесуальна категорія розглядається у науковій літературі у кількох аспектах: 1) інститут кримінального процесуального права[1]; 2) етап стадії досудового розслідування[2]; 3) первинна форма обвинувальної діяльності щодо конкретної особи[3]; 4) кримінальна процесуальна дія[4] та ін.

Що ж стосується повідомлення про підозру як кримінального процесуального рішення, то з цього приводу у науковій спільноті висловлюються різні міркування. Так, деякі науковці вважають, що повідомлення про підозру не є процесуальним рішенням, аргументуючи свою точку зору відсутністю такого процесуального акту у ст. 110 КПК України[5]. Нами поділяється інша точка зору, відповідно до якої повідомлення про підозру хоча формально й не передбачене у ст. 110 КПК України, водночас є КПР[6].

На підтримку зазначеної тези вважаємо необхідним звернутися до аналізу характерних ознак КПР, до яких відносять: 1) правовий характер; 2) державно-владний характер, який полягає в тому, що вони можуть бути прийняті тільки спеціально уповноваженими державними органами і посадовими особами в межах їх компетенції; 3) владно-розпорядчий характер, який проявляється у тому, що в прийнятих актах не тільки реалізуються владні повноваження суб'єктів, що ведуть процес, а і містяться певні вказівки, владні розпорядження, що детермінують поведінку інших учасників процесу; 4) загальнообов'язковий характер, що проявляється в обов'язковості приписів рішення для виконання усіма фізичними і юридичними особами, яких вони стосуються; 5) пізнавально-посвідчувальний характер; 6) спонукальний, ініціюючий характер, тому що КПР спонукають відповідних фізичних або юридичних осіб до здійснення певних юридично значущих дій або до утримання від їх здійснення; 7) КПР повинні бути ухвалені у визначеному законом порядку і встановленій законом формі; 8) КПР завжди спрямовані на вирішення загальних завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК)[7].

Так, аналіз повідомлення про підозру крізь призму позначених ознак надає підстави стверджувати, що таке рішення: по-перше має правовий характер; по-друге, відповідно до ст. 277 КПК України уповноваженими суб'єктами складання письмового повідомлення про підозру є слідчий за погодженням з прокурором або прокурор, що свідчить про державно-владний характер такого процесуального акту; по-третє, повідомлення про підозру детермінує поведінку підозрюваного, що є проявом такої характерної ознаки КПР, як владно-розпорядчий характер; по-четверте, аналізований процесуальний акт є обов'язковим для виконання; по-п'яте, має спонукальний, ініціюючий характер; чинним КПК України передбачено чітку форму та порядок винесення такого процесуального акту; по-шосте, повідомлення про підозру спрямовано на безпосереднє вирішення такого завдання, як притягнення до відповідальності особи, що вчинила кримінальне правопорушення в міру її вини. Таким чином, на підставі проведеного аналізу обґрунтованим видається висновок, що повідомлення

---

[1] Івасюк І Г 'Інституту «повідомлення про підозру» нового кримінального процесуального законодавства України' (2013) 4(2.2) Митна справа. 74–79 <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_4%282.2%29__15> (дата звернення: 28.07.2021)

[2] Іващенко О В 'Інформування учасників кримінального провадження' (автореф дис канд юрид наук Нац ун-т «Одеська юридична академія», 2013) 20 (10)

[3] Лобойко Л М *Кримінальний процес*, *підручник*. (Істина, 2014) 241

[4] Гончаренко В Г, Нор В Т, Шумило М Є (ред) *Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар* (Юстініан, 2012) 603

[5] Гапотченко Г М 'Набуття особою статусу підозрюваного за новим Кримінальним процесуальним кодексом України' матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м Донецьк, 27 вересня 2013 року) 160–165; Андрейчук А В 'Повідомлення про підозру як підстава визнання особи підозрюваним: сучасний стан і напрямки удосконалення' *Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні*. (м Одеса 27 листопада 2013 р) 200–205

[6] Гринюк В 'Окремі питання повідомлення особи про підозру як початок реалізації функції обвинувачення' (2013) 11 Право України 94; Юрченко Л В 'Повідомлення про підозру: новела кримінального процесуального законодавства України' *Актуальні проблеми публічного та приватного права* (м Запоріжжя, 3 жовтня 2012 р) 355–357

[7] Глинська Н В 'Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень' (дис доктора юрид наук Нац юр універ ім Я Мудрого, 2015) 30–31

про підозру відповідає характерним ознакам КПР, а отже є процесуальним рішенням.

Статтею 276 КПК України передбачено, що повідомлення про підозру обов'язково здійснюється у випадках: 1) затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення; 2) обрання до особи одного з передбачених цим Кодексом запобіжних заходів; 3) наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення.

Що стосується такої підстави повідомлення про підозру, як затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення, то у контексті забезпечення своєчасності такого КПР слід звернути увагу, що законодавцем передбачено жорсткі часові обмеження щодо прийняття рішення, адже відповідно до ч. 2 ст. 278 КПК України письмове повідомлення про підозру затриманій особі вручається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту її затримання. Позначене означає, що слідчий або прокурор мають не лише постановити повідомлення про підозру протягом 24 годин з моменту затримання особи, а й здійснити комплекс дій, передбачених чинним КПК України, щодо вручення такого рішення.

У цьому аспекті необхідно зазначити, що під своєчасним КПР у юридичній літературі розуміють рішення, що прийняте в межах часу, який не перевищує строку, встановленого законом для прийняття такого рішення, та з огляду на специфіку конкретних обставин кримінального провадження є оптимальним для ефективного і сукупного вирішення завдань кримінального провадження з максимально можливим рівнем забезпечення прав та законних інтересів учасників процесу, щодо яких такий акт приймається[1].

Тому порушення вимоги своєчасності повідомлення про підозру на підставі затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення матиме безпосереднім наслідком порушення темпоральних вимог здійснення такого повідомлення, що є порушенням вимоги законності і у подальшому може призвести до скасування такого рішення на підставі п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України.

Щодо другої підстави повідомлення особі про підозри, то з цього приводу варто зазначити, що запобіжні заходи відповідно до ст. 177 КПК України можуть бути застосовані виключно до підозрюваного або обвинуваченого, а тому така підстава повідомлення про підозру не може бути застосована. Принагідно відмітимо, що на цю недосконаліть кримінального процесуального закону неодноразово звертали увагу у науковій літературі[2]. На підставі викладеного вище вважаємо, що п. 2 ч. 1 ст. 276 КПК України має бути виключений.

У контексті нашого дослідження особливий інтерес становить така підстава повідомлення про підозру, як наявність достатніх доказів для повідомлення особі про підозру. Прийняття такого рішення є виключною дискрецією слідчого або прокурора. Тому цілком логічно, що КПК України не містить вказівок щодо строків прийняття такого рішення. У зв'язку з чим забезпечення своєчасності повідомлення про підозру, прийнятого саме на підставі наявності достатніх доказів, має важливе значення.

Підкреслимо, що саме з моменту вручення особі повідомлення про підозру останній набуває статусу підозрюваного, а, отже, може використовувати комплекс прав та обов'язків, наданих підозрюваному, зокрема, користуватися правом на захист. Водночас аналіз правозастосовної практики свідчить, що кримінальне провадження може бути *de facto* персоніфіковано значно раніше, ніж складання та вручення повідомлення про підозру, а, отже, особа може зазнавати обмеження своїх прав і водночас не матиме належного механізму захисту (наприклад, проведення слідчих (розшукових) дій щодо конкретної особи до набуття такою особою статусу підозрюваного). Крім того, практика сучасного правозастосування свідчить, що особа може перебувати у такому «невизначеному» стані тривалий час.

Звернімо увагу, що у чинному кримінальному процесуальному законодавстві України поняття «підозра» не знайшло свого нормативного закріплення. Законодавець лише пов'язав підозру із початком притягнення особи до кримінальної відповідальності (п. 14 ч. 1 ст. 3 КПК). Підкреслимо, що підхід національного законодавства щодо визначення моменту початку притягнення особи до кримінальної відповідальності суттєво відрізняється від підходу, закріпленому у практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). Так, наприклад,

[1] Глинська Н В *Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень, монографія* (Істина, 2014) 100–101

[2] Див., наприклад, Аленін Ю. П. 'Повідомлення про підозру: загальна характеристика та проблеми удосконалення' (2014) 1 Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України 161–169

у справі «Салов проти України» ЄСПЛ констатував, що «поняття «обвинувачення» має «автономне» значення; воно повинно розумітися в сенсі Конвенції, а не лише в контексті його значення в національному праві[1]. У частині 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) закріплено концепцію терміна «кримінальне обвинувачення», яка характеризується скоріше матеріальним, аніж формальним значенням. ЄСПЛ орієнтує, що обвинуваченням визнається офіційне доведення до відома особи компетентним органом твердження про наявність припущення про вчинення такою особою кримінально караного правопорушення. У контексті ст. 6 Конвенції ЄСПЛ покликаний убачати, що приховано за зовнішньою стороною справи, та досліджувати реалії розглядуваної справи («Девеер (Deweer) проти Бельгії» від 27 лютого 1980 р.)[2]. У рішенні по справі «Foti and others v. Italy» ЄСПЛ навів ширше розуміння цього визначення, включивши до нього також «інші підстави, що підтверджують звинувачення і які спричиняють серйозні наслідки, що може ускладнити становище підозрюваного. *Суд визнав, що такими підставами, які здатні спричинити серйозні наслідки, можуть бути видання ордеру на арешт, обшук приміщення чи особистий обшук. Офіційним повідомленням про обвинувачення також є початок досудового слідства проти конкретної особи чи арешт банківських рахунків конкретної особи (курсив наш – А. Д.)*[3].

Тому видається, що у контексті забезпечення своєчасності повідомлення про підозру, з метою мінімізації негативних наслідків перебування особи у невизначеному стані, серед іншого, необхідно враховувати й практику ЄСПЛ щодо визначення початку обвинувальної діяльності стосовно конкретної особи. Враховуючи, що під підозрою розуміється обґрунтоване припущення слідчого та/або прокурора про причетність особи до вчинення кримінального правопорушення, яке формалізоване у повідомленні про підозру та має бути перевірено для спростування або підтвердження[4], слідчому, прокурору необхідно орієнтуватися на сукупність доказів, на підставі яких таке припущення може бути сформульоване, а не продовжувати свою діяльність з метою його підтвердження до фактичного повідомлення особі про підозру.

Окремо у контексті досліджуваного питання варто звернути увагу на тривалість перебування особи у статусі підозрюваного. У зв'язку з цим вважаємо доцільним проаналізувати взаємозв'язок своєчасності повідомлення про підозру та обвинувального акта.

До питання забезпечення своєчасності обвинувального акту.

Зазначимо, що не лише КПР, прийняте із невиправданою затримкою, або поза межами встановленого строку, не відповідають вимозі своєчасності, а й КПР, що постановлені раніше, ніж того вимагають обставини кримінального провадження. Це набуває особливого значення в контексті забезпечення прав та законних інтересів особи.

Так, наприклад, у рішенні Верховного Суду від 8 грудня 2020 р. у справі №278/1306/17 наголошується, що момент, коли особа має бути повідомлена про підозру, вирішується стороною обвинувачення, виходячи з потреб розслідування та інших обставин провадження. *Хоча в обставинах цього провадження, коли був лише один учасник ДТП, який міг підозрюватися в скоєнні злочину, передбаченого ст. 286 КК, і не заперечував своєї причетності до подій, важко знайти пояснення такого спізнілого повідомлення про підозру (курсив наш – А. Д.).* Водночас при розгляді справи суд зобов'язаний взяти до уваги цю обставину в сукупності з іншими, щоб оцінити, чи були забезпечені стороні захисту достатній час і можливості для підготовки захисту. *Більше того, сторона захисту спеціально наголошувала на тому, що засуджений отримав статус підозрюваного напередодні передачі обвинувального акта до суду*[5] *(курсив наш – А. Д.).*

---

[1] Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Салов проти України» від 6 вересня 2005 року (Заява N 65518/01) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_428#Text (дата звернення: 21.08.2021)

[2] Рішення Європейського суду з прав людини у справаі «Девеер (Deweer) проти Бельгії» від 27 лютого 1980 року URL: http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf?library=ECHR&id=001–100648&filename=CASE%20OF%20DEWEER%20v.%20BELGIUM%20-%20%5BRussian%20Translation%5D.pdf (дата звернення: 12.09.2021)

[3] Judgment of European Court of Human Rights in case of «Foti and others v. Italy» 21 November 1983 (Application no. 7604/76; 7719/76; 7781/77; 7913/77) URL: http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/pdf?library=ECHR&id=001–57488&filename=CASE%20OF%20FOTI%20AND%20OTHERS%20v.%20ITALY%20 (дата звернення: 12.09.2021)

[4] Капліна О В 'Підозра у кримінальному провадженні: поняття, ознаки, сутність' (2013) 1 Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ 241<http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_1_43.> (дата звернення: 12.09.2021)

[5] Постанова Першої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 8.12.2020 р. у справі №278/1306/17 URL: https://zakon.cc/court/document/read/94264608_6534421e (дата звернення: 12.09.2021)

У сенсі зазначеного варто звернутися до §3(b) ст. 6 Конвенції, яким установлено, що кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має щонайменше право мати час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту. З цього приводу у своїй практиці ЄСПЛ зазначає, що 3 (b) ст. 6 Конвенції передбачає, що дії, пов'язані з ґрунтовним захистом, можуть включати все, що «необхідне» для підготовки до судового розгляду. Обвинувачений повинен мати можливість організувати свій захист у належний спосіб і без обмежень щодо можливостей вживати усіх засобів захисту під час судового розгляду, а також впливати на його результат (п.53 рішення у справі «Can v. Austria»; п.51 рішення у справі «Gregačević v. Croatia»). Параграф 3(b) ст.6 Конвенції захищає обвинуваченого від квапливого судового розгляду (див. рішення у справах «Kröcher and Möller v. Switzerland», «Bonzi v. Switzerland», «Borisova v. Bulgaria», п.40; «Malofeyeva v. Russia», п.115; «Gafgaz Mammadov v. Azerbaijan»,пп.76–82). Хоча важливо здійснити провадження протягом належного строку, але не можна задля цього жертвувати процесуальними правами однієї зі сторін (п. 540 рішення у справі «OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos v. Russia»)[1].

Таким чином, на підставі викладеного вище, можна констатувати прямий взаємозв'язок між своєчасністю повідомлення про підозру та обвинувального акту, адже затягування із повідомленням про підозру та надмірна квапливість з винесення обвинувального акту та спрямуванням останнього до суду порушує фундаментальне право особи на захист.

Окрему увагу в аспекті дослідження своєчасності обвинувального акту необхідно звернути на рішення колегії суддів Третьої судової палати Верховного Суду від 5 вересня 2021 р. у справі № 711/3111/19. Суд зауважує, що кінцевим моментом строку досудового розслідування є його закінчення, яке, як етап кримінального провадження, законодавець пов'язує у часі зі зверненням з обвинувальним актом до суду (його фактичним направленням). *А тому в межах строку досудового розслідування обвинувальний акт має бути не лише складено, затверджено та вручено, а й безпосередньо направлено на адресу суду*[2].

Таким чином, Верховним Судом зроблено важливий висновок щодо оцінки своєчасності обвинувального акту. Цілком поділяючи позицію Верховного Суду, зазначимо, що однією з характерних рис своєчасності є спрямованість на досягнення відповідного результату. Адже *своєчасність КПР має за мету не лише прийняття певного процесуального документа в оптимальний строк, а й досягнення відповідного результату за внаслідок винесення такого акта.* Тож з метою оцінки своєчасності обвинувального акту необхідно враховувати не лише строки постановлення цього рішення та його затвердження, а й строки вручення такого рішення підозрюваному та спрямування обвинувального акту до суду. Лише за умови вчинення такого комплексу дій у межах строку досудового розслідування обвинувальний акт відповідатиме вимозі своєчасності.

Висновки. На підставі вищевикладеного вважаємо доцільним зробити такі висновки.

1. Чинне кримінальне процесуальне законодавство у частині закріплення порядку повідомлення про підозру потребує вдосконалення. Уявляється, що п. 2 ч. 1 ст. 276 КПК України має бути виключений.

2. З метою мінімізації негативних наслідків перебування особи у невизначеному стані, серед іншого, необхідно враховувати й практику ЄСПЛ щодо визначення початку обвинувальної діяльності стосовно конкретної особи. Слідчому, прокурору необхідно орієнтуватися на сукупність доказів, на підставі яких припущення щодо причетності особи до вчинення кримінального правопорушення може бути сформульоване, а не продовжувати свою діяльність з метою його підтвердження до фактичного повідомлення особі про підозру.

3. Можна констатувати наявність прямого взаємозв'язку між своєчасністю повідомлення про підозру та обвинувального акту, адже затягування із повідомленням про підозру та надмірна квапливість з винесенням обвинувального акту та спрямуванням останнього до суду порушує фундаментальне право особи на захист.

[1] Главюк І, Дроздов О 'Чим відрізняється закінчення від завершення досудового розслідування з погляду допустимості доказів' *Закон і бізнес* <https://zib.com.ua/ua/147094-chim_vidriznyaetsya_zakinchennya_vid_zavershennya_dosudovogo.html> (дата звернення: 21.08.2021)

[2] Постанова колегії суддів Третьої судової палати Верховного суду від 5 вересня 2021 р. у справі № 711/3111/19 URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/99687323 (дата звернення: 12.09.2021)

4. З метою оцінки своєчасності обвинувального акта необхідно враховувати не лише строки постановлення цього рішення та його затвердження, а й строки вручення такого рішення підозрюваному та спрямування обвинувального акту до суду. Лише за умови вчинення такого комплексу дій у межах строку досудового розслідування обвинувальний акт відповідатиме вимозі своєчасності.

REFERENCES

List of legal documents

Cases

1. Judgment of European Court of Human Rights in case of «Foti and others v. Italy» 21 November 1983 (Application no. 7604/76; 7719/76; 7781/77; 7913/77) URL: http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/pdf?library=ECHR&id=001–57488&filename=CASE%20OF%20FOTI%20AND%20OTHERS%20v.%20ITALY%20 (in English)
2. Postanova Pershoi sudovoi palaty Kasatsiinoho kryminalnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 8.12.2020 r. u spravi № 278/1306/17 URL: https://zakon.cc/court/document/read/94264608_6534421e (in Ukrainian)
3. Postanova kolehii suddiv Tretoi sudovoi palaty Verkhovnoho sudu vid 5 veresnia 2021 r. u spravi № 711/3111/19 URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/99687323 (in Ukrainian)
4. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny po spravi «Deveer (Deweer) proty Belhii» vid 27 liutoho 1980 roku URL: http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf?library=ECHR&id=001–100648&filename=CASE%20OF%20DEWEER%20v.%20BELGIUM%20-%20%5BRussian%20Translation%5D.pdf (in Ukrainian)
5. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny po spravi «Salov proty Ukrainy» vid 6 veresnia 2005 roku (Zaiava N 65518/01) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_428#Text (in Ukrainian)

Bibliography

Authored books

1. Alenin Yu P *Pryiniattia protsesualnykh rishen za novym kryminalnym protsesualnym zakonodavstvom Ukrainy* : navch.-metod. posibnyk [Making procedural decisions under the new criminal procedural legislation of Ukraine: teaching method. manual] (Feniks, 2012) 138 (in Ukrainian)
2. Hlynska N. V. *Kontseptualni zasady vyznachennia ta zabezpechennia standartiv dobroiakisnosti kryminalnykh protsesualnykh rishen:* monohrafiia [Conceptual bases of definition and maintenance of standards of good quality of criminal procedural decisions, monograph] (Istyna, 2014) 100–101 (in Ukrainian)
3. Loboiko L M *Kryminalnyi protses, pidruchnyk*. [Criminal proceedings, textbook.] (Istyna, 2014) 432 (in Ukrainian)

Edited books

4. Honcharenko V H, Nor V T, Shumylo M Ye (red) *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar* [Criminal Procedure Code of Ukraine. Scientific and practical commentary] (Iustinian, 2012) 1224 (in Ukrainian)

Journal articles

5. Alenin Yu. P. ’Povidomlennia pro pidozru: zahalna kharakterystyka ta problemy udoskonalennia’ [Suspicion messages: general characteristics and problems of improvement] (2014) 1 Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy 161–169 (in Ukrainian)
6. Barabash T M ’Problemni pytannia etapnosti dosudovoho rozsliduvannia v kryminalnomu provadzhenni Ukrainy’ [Problematic issues of stages of pre-trial investigation in criminal proceedings of Ukraine] (2013) 5 Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy 115–119 <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2013_5_25> (in Ukrainian)
7. Hloviuk I, Drozdov O ’Chym vidrizniaietsia zakinchennia vid zavershennia dosudovoho rozsliduvannia z pohliadu dopustymosti dokaziv’ [What is the difference between the conclusion and the completion of the pre-trial investigation in terms of the admissibility of evidence] Zakon i biznes <https://zib.com.ua/ua/147094-chim_vidriznyaetsya_zakinchennya_vid_zavershennya_dosudovogo.html> (in Ukrainian)
8. Hryniuk V ’Okremi pytannia povidomlennia osoby pro pidozru yak pochatok realizatsii funktsii obvynuvachennia’ [Some issues of notifying a person of suspicion as the beginning of the function of the prosecution] (2013) 11 Pravo Ukrainy 120–126 (in Ukrainian)
9. Ivasiuk I H ’Instytutu «povidomlennia pro pidozru» novoho kryminalnoho protsesualnoho zakonodavstva Ukrainy’ [Institute of «Suspicion Notice» of the new criminal procedure legislation of Ukraine] (2013) 4(2.2) Mytna sprava. 74–79 <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_4%282.2%29__15> (in Ukrainian)

10. Kaplina O. V. 'Pidozra u kryminalnomu provadzhenni: poniattia, oznaky, sutnist' [Suspicion in criminal proceedings: concept, signs, essence] (2013) 1 Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav 238–242 <http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_1_43.> (in Ukrainian)

Dissertations

11. Hlynska N V 'Kontseptualni zasady vyznachennia ta zabezpechennia standartiv dobroiakisnosti kryminalnykh protsesualnykh rishen' [Conceptual bases of definition and maintenance of standards of good quality of criminal procedural decisions] (dys doktora yuryd nauk Nats yur univer im Ya Mudroho, 2015) 469 (in Ukrainian)

Thesis abstracts

12. Ivashchenko O V 'Informuvannia uchasnykiv kryminalnoho provadzhennia' [Informing participants in criminal proceedings] (avtoref dys kand yuryd nauk Nats un-t «Odeska yurydychna akademiia», 2013) 20 (in Ukrainian)

Conference paper

13. Andreichuk A V 'Povidomlennia pro pidozru yak pidstava vyznannia osoby pidozriuvanym: suchasnyi stan i napriamky udoskonalennia' [Notification of suspicion as a basis for recognizing a person as a suspect: the current state and areas for improvement] *Aktualni problemy dokazuvannia u kryminalnomu provadzhenni.* (m Odesa 27 lystopada 2013 r) 200–205 (in Ukrainian)
14. Hapotchenko H M 'Nabuttia osoboiu statusu pidozriuvanoho za novym Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy' [Acquisition by a person of the status of a suspect under the new Criminal Procedure Code of Ukraine] materialy vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m Donetsk, 27 veresnia 2013 roku) 160–165 (in Ukrainian)
15. Yurchenko L V 'Povidomlennia pro pidozru: novela kryminalnoho protsesualnoho zakonodavstva Ukrainy' [Notice of suspicion: a novella of the criminal procedure legislation of Ukraine] *Aktualni problemy publichnoho ta pryvatnoho prava* (m Zaporizhzhia, 3 zhovtnia 2012 r) 355–357 (in Ukrainian)

Донченко А. А. До питання своєчасності окремих кримінальних процесуальних рішень досудового розслідування.

Стаття присвячена аналізу своєчасності повідомлення про підозру та обвинувального акта. На підставі аналізу характерних ознак кримінального процесуального рішення зроблено висновок, що повідомлення про підозру відповідає таким ознакам. Досліджено підстави повідомлення про підозру в аспекті забезпечення своєчасності такого процесуального акта. Звернено увагу, що чинне кримінальне процесуальне законодавство у частині закріплення порядку повідомлення про підозру потребує вдосконалення. Пропонується виключити п. 2 ч. 1 ст. 276 КПК України. Проаналізовано підходи ЄСПЛ щодо визначення початкового моменту притягнення особи до кримінальної відповідальності. Пропонується з метою мінімізації негативних наслідків перебування особи у невизначеному стані, серед іншого, враховувати й практику ЄСПЛ щодо визначення початку обвинувальної діяльності стосовно конкретної особи. Слідчому, прокурору необхідно орієнтуватися на сукупність доказів, на підставі яких припущення щодо причетності особи до вчинення кримінального правопорушення може бути сформульоване, а не продовжувати свою діяльність з метою його підтвердження до фактичного повідомлення особі про підозру. Проаналізовано взаємозв'язок між своєчасністю повідомленням про підозру та обвинувального акта. Аргументовано доведено, що затягування із повідомлення про підозру та надмірна квапливість з винесення обвинувального акту та спрямуванням останнього до суду порушує фундаментальне право особи на захист. Зроблено висновок, що з метою оцінки своєчасності обвинувального акту необхідно враховувати не лише строки постановлення цього рішення та його затвердження, а й строки вручення такого рішення підозрюваному та спрямування обвинувального акту до суду.

***Ключові слова**: досудове розслідування, кримінальне процесуальне рішення, своєчасність, повідомлення про підозру, обвинувальний акт.*

Донченко А. А. К вопросу своевременности отдельных уголовных процессуальных решений досудебного расследования.

Статья посвящена анализу своевременности сообщения о подозрении и обвинительного акта. На основании анализа характерных признаков уголовного процессуального решения сделан вывод, что уведомление о подозрении соответствует таким признакам. Исследовано основания сообщения о подозрении в аспекте обеспечения своевременности такого процессуального акта. Обращено внимание, что действующее уголовное процессуальное законодательство в части закрепления порядка уведомления о подозрении требует совершенствования. Предлагается исключить п. 2 ч. 1 ст. 276 УПК Украины. Проанализированы подходы ЕСПЧ к определению начального момента привлечения лица к уголовной ответственности. Предлагается с целью минимизации

негативных последствий пребывания лица в неопределенном состоянии, среди прочего учитывать практику ЕСПЧ по определению начала обвинительной деятельности в отношении конкретного лица. Следователю, прокурору необходимо ориентироваться на совокупность доказательств, на основании которых предположение о причастности лица к совершению уголовного правонарушения может быть сформулировано, а не продолжать свою деятельность с целью его подтверждения до фактического извещения лица о подозрении. Проанализирована взаимосвязь между своевременностью сообщения о подозрении и обвинительного акта. Аргументировано доказано, что затягивание с сообщением о подозрении и чрезмерная поспешность с вынесением обвинительного акта и направление последнего в суд нарушает фундаментальное право лица на защиту. Сделан вывод, что для оценки своевременности обвинительного акта необходимо учитывать не только сроки постановления этого решения и его утверждения, но и сроки вручения такого решения подозреваемому и направление обвинительного акта в суд.

Ключевые слова: *досудебное расследование, уголовное процессуальное решение, своевременность, сообщение о подозрении, обвинительном акте.*

Donchenko A. A. On the issue of timeliness of certain criminal procedural decisions of the pre-trial investigation.

The article is devoted to the analysis of the timeliness of the notification of suspicion and the indictment. Based on the analysis of the characteristic features of the criminal procedural decision, it was concluded that the report of suspicion corresponds to such features. The basis of the report on suspicion in the aspect of ensuring the timeliness of such a procedural act was investigated. Attention is drawn to the fact that the current criminal procedure legislation in terms of consolidating the procedure for notification of suspicion needs to be improved. It is proposed to exclude paragraph 2 of Part 1 of Art. 276 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. The ECtHR's approaches to determining the initial moment of criminal prosecution are analyzed. It is proposed in order to minimize the negative consequences of a person in an uncertain state, among other things, it is necessary to take into account the practice of the ECtHR in determining the initiation of prosecution against a particular person. The investigator, the prosecutor must focus on the set of evidence on the basis of which the assumption of a person's involvement in a criminal offense can be formulated, rather than continue its activities to confirm it until the actual notification of the person of suspicion. The relationship between the timeliness of the report of suspicion and the indictment was analyzed. It has been argued that delaying the notification of suspicion and excessive haste in bringing an indictment and sending the latter to court violates a person's fundamental right to defense. It is concluded that in order to assess the timeliness of the indictment, it is necessary to take into account not only the terms of this decision and its approval, but also the time of delivery of such a decision to the suspect and sending the indictment to court.

Keywords: *pre-trial investigation, criminal procedure decision, timeliness, notification of suspicion, indictment.*

Стаття надійшла до редакції:15.09.2021 р.
Прийнята до друку: 20.10.2021 р.